בס"ד

אורות השבת

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

גליון מס' 871

עורך
הרב עוזיאל אדרי

פרשת השבוע
חֻקַּת

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

דבר העורך

זאת חוקת התורה

פרשתנו נקראת "**חוקת**" מלשון "חוק", כתב **רש"י** מכיוון שלא נתגלה טעמה של מצוות פרה אדומה "גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה", כתב **האור החיים** הקדוש מדוע נאמר '**זאת חוקת התורה**' ולא '**חוקת הפרה**', ללמדנו על שאר מצוות התורה שאף על פי שטעמם מובן כגון כיבוד אב ואם שהוא כעניין הכרת הטוב או שמירת שבת ויו"ט שהוא כעניין של מנוחה, אבל צריך לקיימם כחוקים וכגזרת מלך מלכו של עולם הקב"ה ולא לשם הנאה עצמית. מבאר **הרבי** "אין לך רשות להרהר אחריה" רק "אחריה" של "מצוות פרה אדומה" אין לך רשות להרהר, אבל אחרי כל שאר המצוות אתה צריך לחקור ולהרהר ולהתייגע בשכלך להבין ולהשכיל טעמיהן ודקדוקיהן.

בברכת שבת שלום ומבורך
הרב **עוזיאל אדרי**
רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א' ר' תמוז (28.6.20)	יום ב' ז' תמוז (29.6.20)	יום ג' ח' תמוז (30.6.20)	יום ד' ט' תמוז (1.7.20)	יום ה' י' תמוז (2.7.20)	יום ו' יא' תמוז (3.7.20)	שבת קודש יב' תמוז (4.7.20)
עלות השחר	4:10	4:11	4:11	4:12	4:12	4:13	4:13
זמן טלית ותפילין	4:19	4:19	4:19	4:20	4:20	4:21	4:21
זריחה - הנץ החמה	5:44	5:45	5:45	5:46	5:46	5:46	5:47
סו"ז ק"ש לדעת מג"א	8:27	8:27	8:28	8:28	8:28	8:29	8:29
סו"ז ק"ש להתניא והגר"א	9:10	9:10	9:10	9:10	9:11	9:11	9:12
סו"ז ברכות ק"ש	10:21	10:21	10:22	10:22	10:22	10:22	10:23
חצות יום ולילה	12:44	12:44	12:44	12:45	12:45	12:45	12:45
מנחה גדולה	13:20	13:20	13:20	13:21	13:21	13:21	13:21
פלג המנחה	18:39	18:39	18:39	18:39	18:39	18:39	18:39
שקיעה	19:51	19:51	19:51	19:51	19:51	19:51	19:51
צאת הכוכבים	20:08	20:08	20:08	20:08	20:08	20:08	20:08

ברכת הלבנה
החל מיום ראשון אור לז' תמוז (28.6.20)
סוף זמנה ביום ראשון י"ג תמוז (5.7.20) בשעה 19:48.

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	**חֻקַּת**
הפטרה:	**ויפתח הגלעדי**
כניסת השבת:	**19:31**
יציאת השבת:	**20:22**
רבנו תם:	**21:18**

דבר רב העיר שליט"א

כי אש יצאה מחשבון

כִּי אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן... (במדבר כא, כח)

תצא אש ממחשבין ותאכל את שאינן מחשבין.(בבא בתרא עח, ב)

וכה הם דברי רש"י (שם) על דברי הגמ' הללו: 'כל אחד נכוה מחופתו של חבירו חופתו של קטן מחופתו של חבירו הגדול ממנו', עכ"ל. רוצה לומר שיתבעו את האדם בשמים, מדוע לא הגעת לדרגת חבירך הגדול ממך, הרי גם אתה היה בכוחך לעשות כן. וז"ש הש"ס 'תצא אש ממחשבין', היינו אותם שמחשבין ומנצלים את כל כוחם בלימוד התורה ועבודת ה' – 'ותאכל את שאינן מחשבין', היינו אותם שלא חישבו את כל כוחם בלימודם ובעבודתם.

וזה מבואר יותר בגמ' (יומא לה, ב): תנו רבנן עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה – כדוגמת הלל הזקן שלמד תורה מעוני. ולעשיר אומרים לו, מפני מה לא עסקת בתורה - כדוגמת ר"א בן חרסום שהיה עשיר מופלג ואעפ"כ למד תורה. ולרשע אומרים לו, מפני מה לא עסקת בתורה – כדוגמת יוסף הצדיק אשר חרף כל ניסיונותיו התגבר על יצרו. נמצא שהלל מחייב את העניים, ור"א בן חרסום מחייב את העשירים, ויוסף הצדיק מחייב את הרשעים, עכת"ד. ושמעתי בזה רמז נפלא בשם רבינו יוסף חיים (הבן איש חי) שביאר הכתוב (משלי יט, כא) 'ועצת ה' היא תקום', 'היא' ראשי תיבות הלל יוסף אליעזר, והיינו שע"י שלושה אלו 'עצת ה' היא תקום'. הנה כי כן שוב מפורש לפנינו, שעל האדם ללמוד תורה ולעבוד את ה' – בכל תנאי ובכל מצב.

וכמים צוננים על נפש עייפה הם בזה דברי המדרש (על משלי פרק י), וז"ל: 'אמר רבי ישמעאל, בוא וראה כמה קשה יום הדין... בא לפניו מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה, הקב"ה הופך את פניו ממנו ושרי גהינום מתגברים בו ונוטלים אותו ומשליכין אותו לתוכה. בא לפניו מי שיש בידו שני סדרים או שלושה, אז הקב"ה אומר לו בני כל ההלכות למה לא שנית אותם, ואם אומר הקב"ה הניחוהו – מוטב, ואם לאו עושין לו כמידת הראשון וכו'. בא לפניו מי שיש בידו תלמוד (וכל המעלות הנזכרים שם במדרש), הקב"ה אומר לו בני הואיל ונתעסקת בתלמוד, האם צפית במרכבה', עי"ש כל דברי המדרש המופלאים. הרי לפנינו שתביעת האדם בלימוד התורה מגיעה עד כדי ידיעת 'מעשה מרכבה'!

וכמה חדים הם בזה דברי תנא דבי אליהו (פרק כה) 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב'. הוי אומר, שאין כאן רק עצה או מעלה יתירה של חסידות, אלא חיוב ממש – 'חייב אדם'!

אלא שעדיין לא תעזוב נפשי לשאול, וכי כיצד ניתן לתבוע מכל אדם להבין 'במעשה מרכבה', או להגיע לדרגת יוסף הצדיק והלל ור"א בן חרסום, ולא עוד אלא שחייב הוא להגיע למעשי אבות העולם אברהם יצחק ויעקב! וצ"ל בפשיטות שאין הכוונה בזה שיגיע האדם לדרגתם ממש, אלא שחייב הוא בלימוד תורה ועבודת ה' בכל כוחו בכל תנאי ובכל מצב – כדוגמת הלל ור"א ויוסף הצדיק. ואין גבול וסייג לגודל תביעה זו, שכן היא מגיעה עד לפסגת הרוממות האנושית כדוגמת אברהם יצחק ויעקב, ובלבד שזה לפי כוחו. וכבר נתבאר לעיל מדברי הרמב"ם, שרק אל דעות אשר יצר את האדם – על כל תכונותיו וכישוריו, הוא זה שיכול למדוד מהו 'כוחו', ועפי"ז נקבע דינו בשמים. וזה מדוקדק היטב בדברי המדרש הנז"ל, שאם אמר הקב"ה 'הניחוהו מוטב', והבן.

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

אין לקרוא את העלון בשעת התפילה וקריאת התורה

העלון טעון גניזה.

אורות הפרשה

והסר שטן מלפנינו ומאחרינו

'זאת חקת התורה' כתב **רש"י** "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזרה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה", אומר **הגה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א** דרכו של שטן היצר הרע לבוא לאדם לפני המצווה ואחרי המצווה, **והסר שטן מלפנינו ומאחרינו**, לפני המצווה מפתה את האדם **מה טעם יש בה** "מה המצווה הזאת לכם" לשווא תבזבז עליה את זמנך, וכי הקב"ה שמלוא כל הארץ כבודו צריך לבשר ודם כמוך שיעשה מצווה, כשנוכח השטן שאיש אינו שומע לו אלא האדם כובש את יצרו ומקיים את המצווה, הנה אחרי המצווה אינו מרפה ממנו וטוען שוב כנגדו "מה טעם יש בה" וכי הייתה לך איזו הרגשה או הנאה מהמצווה שקיימת. לפיכך משמיע לנו רש"י עצה טובה לפני קיום המצווה אמור לשטן: "חוקה וגזרת המלך היא מלכו של עולם" ואי אפשר שלא לקיימה. ולאחרי קיום המצווה אמור לו בפשטות "אין לי רשות להרהר אחריה". אומר **הגה"ק רבי זושא זיע"א** שלאחר קיום המצווה היצר הרע רוצה לחטוף את המצווה מהאדם על ידי שיפיל אותו הגאווה, שאומר לו אתה חשוב מאוד תראה איך הצלחת להתגבר על היצר ובוודאי שכרך הרבה מאד, אף אתה עמוד כנגדו ואמור לו "גזרה היא מלפני מי שאמר והיה העולם אין לי רשות להרהר אחריה".

בית בעולם הבא

'זאת התורה אדם כי ימות באהל' אומר **הגה"ק רבי יהושע מקוטנה זיע"א "זאת התורה"** כל ימי חייו של האדם הוא צריך ללמוד כיצד למות **"אדם כי ימות"**, וזאת כדי שלא ימות ויצא מן העולם הזה ריק מבלי תורה ומצוות ומעשים טובים, אלא **"באהל"** מתוך אוהלה של תורה ותפילה. אומר **הגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א** אין דירתו של אדם בעולם הזה אלא **"באהל"** דירת עראי **"אדם כי ימות באוהל"**, אבל בשביל שיזכה האדם לבנות ולהקים לעצמו **"אהל"** בית בעולם הבא כדכתיב בקהלת 'הולך האדם אל בית עולמו', הרי שהוא צריך ל**"זאת התורה"** כל ימי חייו להית עמל וייגע בתורה ובמצוות ובמעשים טובים.

כתיבה וחקיקה

מבאר **בעל התניא זיע"א** שהביטוי 'חוקה' מתקשר עם 'חקיקה'. יש שתי צורות כלליות של כתיבה בדיו על הקלף וחקיקה באבן. ההבדל ביניהן הוא, שכאשר אנו כותבים בדיו, יש כאן התחברות של שני דברים זרים דיו ונייר. לעומת זאת, כשאנו חוקקים אותיות בתוך האבן, אין האותיות דבר זר ונפרד מהאבן, אלא הן חלק ממנה. החקיקה מסמלת אפוא הבעה טהורה ונקייה מכל תוספות ותערובות. כך המצוות שמוגדרות 'חוקים' מבטאות את הקשר הטהור של יהודי עם הקב"ה, קשר שאינו מבוסס על שכל ורגש או כל מניע אנושי אחר. הקב"ה ציווה - והאדם מקיים בשמחה. בזאת מוסר היהודי את עצמו ללא תנאי אל הקב"ה, כשהוא מוכן מראש לקיים את כל אשר יצווה. השכל וההבנה באים בשלב שני, ואילו הבסיס הוא הרצון העליון והשמחה על עצם הזכות למלא את רצון ה' ולהתקשר עמו.

בשמחה ובטוב לבב

'זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר', מבאר **'תורת הפרשה' "צוה"** בגמטריה **101**, אם רוצה אדם שהתורה תהיה חקוקה בקרבו, שיחזור וילמד **101** פעמים, תיבת **"לאמר"** נחלקת לשתי תיבות **"לא מר"** כלומר, שתלמד לא במרירות, אלא בשמחה ובטוב לבב בחשק ובנעימות.

בעוד שעתיים אקום לתחיה

'זאת התורה אדם כי ימות באוהל' אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה, שמוותר על תאוות העולם הזה, ואז יצליח בתורה. **ה'חפץ חיים' זיע"א** שאל והרי כתוב 'וחי בהם' ולא שימות בהם. וביאר על פי משל, לאדם שהיה סוחר הרבה שנים, ומפני שהיה טרוד לא היה לו זמן אפילו להתפלל בציבור. עברו שנים וכשהזדקן החליט להכין צידה לדרכו לעולם הבא, והתחיל להתפלל בציבור ונשאר עוד שעתיים ללמוד אחר התפילה. ביום הראשון ענה לאשתו מדוע איחר שהיה טרוד והתעכב, ביום השני כנ"ל, והנה ביום השלישי הלכה אשתו לבית הכנסת והתחילה לצעוק עליו בראותה שהוא יושב ולומד, אתה מפסיד את כל הקונים שלנו שהולכים לחנויות אחרות. ענה לה בעלה, ומה היית עושה אם היה בא מלאך המוות ואומר לי הגיע זמנך להפטר מן העולם, האם היית יכולה לומר לו שאין לי פנאי עכשיו כיון שהחנות מלאה קונים, וא"כ תחשבי עכשיו שהנני מת, ומה אכפת לך שבעוד שעתיים אקום לתחיה...

אורות הכשרות

ולפי הנראה זהו ההבדל שבין 'דין' – ל'תוכחה', והיינו שעל פי 'דין' שוקלים את כל זכויותיו – מול עוונותיו, אך 'בתוכחה' מוסיפים למדוד אותם 'לפי גודלם' (כלשון הרמב"ם) כלומר לפי כוחו של האדם, כדפי'. וזהו עומק דברי המדרש הנודע (ב"ר פר' צג): 'אבא כהן ברדלא אומה, אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה...ק"ו כשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד לפי מה שהוא'.

ובזה יאירו דברי רש"י בגמ' (שבת פח, ב), דאיתא התם: 'אמר רבא למיימינין בה סמא דחיי, למשמאילים בה סמא דמותא', ופי' רש"י שם: 'למיימינין – עוסקים בכל כוחם וטרודים לדעת סודה, כאדם המשתמש ביד ימינו שהיא עיקר', עכ"ל. ומכלל זה אתה למד, שהמשמאילים בה טרודים המה בתורה אלא שזה לא בכל כוחם, ועל כן לא זו בלבד שאינם מקבלים שכר אלא ענושים המה בעונש נורא ואיום של 'סמא דמותא'. הנה כי כן עוד ראיה מפורשת לפנינו, עד כמה תובעים מהאדם ללמוד תורה ולקיים את מצוותיה 'בכל כוחו'!

ואכן יסוד זה מוכח ומבואר להדיא בגמ' (חגיגה ט, ב) עה"פ ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו (מלאכי ג, יח): 'היינו צדיק היינו עובד אלוקים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו. ופרקינן – אמר ליה עובד ה' ולא עבדו תרוייהו צדיקי גמירי, (אך) אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד. אמר ליה ומשום חד זימנא קריה ליה לא עבדו, אמר ליה אין' (כן). והתמיהה בולטת, וכי בשביל פעם אחת יתהפך דינו של האדם מדרגה של עבד ה' – לדרגה של אינו עבד ה'! ואמנם זה קושיית הגמ' ותירוצה, אך לא טרח הש"ס לתת טעם לדבריו. ועכ"פ עין רואה מכאן, כיצד שוקלין בשמים את 'זכויותיו' של האדם...

בשנים בהם זכיתי ללמוד תורה מפי מו"ר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, זכורני כשלמדנו בגמ' כתובות (מב, ב), הקריא הרב בניגון ובהתלהבות: 'אמר רבא, האי מילתא קשאי בה עשרים ותרתין שנין, ולא איפרק עד דיתיב רב יוסף ברישא' (נתמנה רב יוסף לראש הישיבה). אתם שומעים, זעק בהתפעלות! עשרים ושתיים שנה שוברים את הראש על קושיא אחת, עד שמוצאים לה תירוץ! ואכן לא אחת שמענו ממנו ביטויים מעין אלו: פעם אמר, 'שנה שלימה עמדתי על הקושיא הזו עד שמצאתי לה תירוץ'. ופעם אחרת אמר, 'עמלתי ששים שעות על התירוץ ואתם אדישים'! הנה כי כן לפנינו הגדרה מאלפת אודות מידת 'לפי כוחו' הנדרש מהאדם, כמבואר באורך מאמר זה.

בברכת שבת שלום ומבורך

הרב **יהודה דרעי**
הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הודעה חשובה ודחופה

לכולל חשוב בעירנו הק' אשר לומדים בו למעלה מ-60 אברכים כ"י כל היום

דרושים לבית המדרש בדחיפות
תאורה - מזגן
ספריות לספרי הקדש

כל המעוניין להנציח לכל מטרה לעילוי נשמת, לרפואה,להצלחה בכל העיניים בגו"ר
נא לפנות בבקשה
לרב יגאל לוי 050-6308741

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות דברים האסורים
משום סכנה - המשך

ש - האם מותר לעקור אילן שבחצר הבית?

ת - אסור מן התורה לקצוץ אילן הנושא פירות מאכל, או עשוי לתת פירות, וגם סכנה גדולה יש בזה רח"ל. אולם לצורך דיור, כגון שצריך את מקומו כדי להרחיב את ביתו, או שמפריע האילן מאד לדיירי הבית, מותר לקוץ את האילן ואין בזה סכנה. אך רצוי לעשות כן על ידי גוי במידת האפשר. אבל עקירת אילן מאכל לצורך נוי וכדומה, אסורה אפילו על ידי גוי. וראוי לעשות שאלת חכם לפני כל עקירה של אילן מאכל.

ש - עצי סרק שאינם נושאים פירות, האם גם הם בכלל האיסור?

ת - כאמור רק עצי מאכל אסור לעוקרם, אך עצי סרק אינם בכלל האיסור ואין סכנה בעקירתם.

ש - גג שאין משתמשים בו באופן קבוע, האם חייב במעקה?

ת - כל בית העשוי לשם דירה, חייב להתקין על גגו מעקה הגבוה לפחות עשרה טפחים (כ-80 ס"מ), אף על פי שאין משתמשים בגגו באופן קבוע. והוא הדין לכל מרפסות הבית. וכן הוא הדין לבור או חפירה אשר בחצירו, שחייב לכסותו או להתקין סביבו מעקה גבוה עשרה טפחים. וכל העובר על הוראה זו, הרי זה ביטל מצוות עשה ולא תעשה, מלבד איסור הסכנה שבדבר.

ש - האם בתי כנסיות או מבנים ציבוריים ובתי עסק, חייבים במעקה?

ת - כאמור מצוות מעקה נוהגת רק בבית העשוי לשם דירה. ועל כן בתי כנסיות ובתי מדרשות או שאר מבנים ציבוריים ובתי עסק, פטורים ממצוה זו. ומכל מקום, גם בהם יש לטפל בכל מכשול, שנאמר "לפני עיוור לא תיתן מכשול" וכן יש להישמר מכל סכנה אפשרית, שנאמר "ונשמרתם מאד לנפשותיכם".

ש - האם צריך לברך על מצוות מעקה?

ת - בית אשר חייב במעקה, מברך בעל הבית בשעת התקנתו בשם ומלכות "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו לעשות מעקה". וטוב שיקבע המעקה בעצמו ולא על ידי שליח, או לפחות יסייע קצת בהתקנתו, שכן מצוה בו יותר מבשלוחו.

ש - המפנה את ביתו לאחר מכירתו או בתום ימי השכירות, האם רשאי לעקור את המזוזות שבבעלותו כדי לקובעם בביתו החדש?

ת - המוכר בית לישראל או השוכר בית מישראל, יזהר בעת פינוי הבית שלא לעקור את המזוזות שבבעלותו כדי לקובעם בביתו החדש, שכן יש בזה סכנה גדולה לחיי ילדיו ח"ו.

ש - מי שהוזמן לעלות לתורה, האם חייב לעלות?

ת - אם קראו לו בשמו, הרי זה צריך לעלות לתורה, שאם לא כן יש בזה סכנה לקיצור ימיו ח"ו. וכבר תיקנו הקדמונים שלא לקרוא לעולה בשמו, כדי שלא לחייבו לעלות בניגוד לרצונו, אלא ירמוז לו הגבאי בידו או יתאם זאת עימו לפני העליה לתורה. וכן נוהגין ברוב קהילות הספרדים.

דבר רבני השכונות

הרה"ג אברהם טריקי שליט"א
רב שכונה ד'
ורב חברה קדישא באר-שבע

אהבת הבריות

"ויבכו את אהרון שלשים יום כל בית ישראל" (כ, כט) כשהיה אהרון מהלך בדרך פגע בו באדם רשע ונתן לו שלום. למחר ביקש אותו האיש לעבור עבירה. אמר: אוי לי, היאך אשא עיניי אחר כך וארא את אהרון? בושתי הימנו שנתן לי שלום. נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה. **(אבות דרבי נתן פי"ב)** נאמר **בילקוט שמעוני:** למשה לא בכו אלא כמה אנשים מפני שהוציא הדין לאמיתו, ומשה היה מוכיחן בדברים. ואהרון לא אמר מימיו לאיש סרחת, לאישה סרחת. ולא עוד, אלא שהיה רודף שלום, שנאמר (מלאכי ב, ו) "בשלום ובמישור הלך אתי". **אהרון היווה אות וסמל למידת השלום** ולכן גם יכל לשנות מפני המחלוקת, והיה רודף שלום ומשנה בזה דברים בין אדם לחברו, דבר המותר על פי דין. לעומתו **משה היווה אות וסמל למידת האמת** ובמידה זאת אין לשנות. **אך לכאורה קשה:** כיצד מנע אהרון התוכחה מהבריות, והלא כבר נאמר (ויקרא י, כז) "הוכח תוכיח"? מבואר בספר **"כוכב יעקב"** כי התוכחה נחלקת לשני סוגים. **האחד**, שהמוכיח אומר לאדם מוסריו לפי השומעים ומזכיר לאדם חטאותיו אשר עשה שייזהר לשוב בתשובה עליהם. **השני**, תוכחה על פי הנאמר בתורה (דברים כח, י): "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" דהיינו **כאשר יביט בפני הצדיק יגיע אליו מן היראה והחרדה. ויהיה בעיני עצמו כאין וכאפס וירגיש בעצמו ביטול המציאות מפני רוב קדושתו, טהרתו, יראתו ותומתו אשר בפני הצדיק.** וזו כוונת הדברים, האדם שמגיע למעלת "ויראו ממך" אינו צריך להוכיח אחרים בפיו, כי בגלל הפלגת צדקותו אשר אחרים יראו בו, בזאת לבד ישפוט אותם בצדק שיקבלו מוסר. את זאת ידע אהרון לעשות. דמותו ואישיותו הצליחו לקרב לבבות. אישיותו הלבבית הקרינה על הזוג וממילא באו הדברים על פתרונם.

דמות מופלאה ונדירה היה הגאון הגדול רבי יהודה צדקה זצוק"ל אשר מעבר לידיעותיו הרחבות בים התלמוד, ידע הוא כיצד להיות מתלמידיו של אהרון בבחינת רודף שלום. באחד הימים ניגש מנהל ת"ת לרב יהודה צדקה זצוק"ל ובפיו החלטה נחושה להפסיק עבודתו כמנהל הת"ת עקב לחציה של אשתו שאמרה לו: "היום אל תלך לתלמוד-תורה. נמאס לי!" אותו אדם שהיה מנהל ת"ת מצליח, ניסה בפעם המי יודע כמה לפייס את אשתו , אבל הפעם עמדה האישה על שלה בעיקשות: "העבודה גוזלת לך את כל היום ואת כל הלילה, אתה בקושי בבית. אף אחד לא עוזר לי, מספיק!" הבעל שהוא מנהל הת"ת, הבין כי עליו להתפטר. שלום הבית שלו עומד לפני עבודתו. בהבזק של רגע החליט לקום ולעשות מעשה: לפנות למורו ורבו רבי יהודה צדקה זצוק"ל ולספר לו על הדבר. רבי יהודה צדקה זצוק"ל שמע את דברי המנהל וכמי שמכיר את המצב ידע כי אם יתפטר הבעל הנ"ל המוכשר קיימת סכנה קיומית לת"ת המצליח. "ברצוני לדבר עם אשתך." אמר רבי יהודה זצוק"ל .ואכן התקיימה השיחה ובמספר משפטים הצליח רבי יהודה זצוק"ל במקום שהבעל נכשל שוב ושוב לרצות ולרכך את דעתה של האישה. "לך לעבודתך, עלה והצלח". אמרה האישה במאור פנים - "אני כבר אסתדר בעז"ה, אל תדאג לי". המום פנה המנהל אל הת"ת. כל אותו יום קדחו השאלות במוחו. מה הסוד? איך הצליח רבי יהודה צדקה זצוק"ל לשכנע את אשתי להסכים? כשחזר ביקש מאשתו שתספר לו, נענתה האישה וסיפרה ברטט: "כך אמר לי הרבי, בזו הלשון: 'בעוד ימים לא רבים עומד אני להיפטר מן העולם ואני מבטיחך שאם תסכימי שהבעל ימשיך בניהול הת"ת, שתינוקות של בית רבן מתחנכים בו לתורה ויראת שמים אמליץ טוב בעדך במרומים..."נבעת המנהל ממקומו אך שמר את הדברים בליבו. והעניין התאמת. באשמורת הבוקר של יום ראשון, י"ד מר-חשון תשנ"ב ותעל נפשו הזכה לאלוקים ותעל נשמתו השמיימה. זכותו תגן עלינו. **לסיכום: יחשוב אדם אם אני הייתי זקוק לעזרה, האם לא הייתי חפץ מאוד בסיוע מצד הזולת? וודאי שכן! וא"כ אעזור גם אני לחברי וכשאזדקק לעזרה יזמנו משמיים מישהו כדי לסייע לי כשם שסייעתי לחברי שהרי יש "מידה כנגד מידה" , ולא יעשה חשבונות רבים הוא עזר לי אני יעזור לו, ואם לא? אז גם אני לא, כי מחשבות אלו הבל הם ומביאות לידי רוגז ועצבות , ומה יתן לך ומה יוסיף לך? אלא יעזור תמיד בשמחה ובאהבה ויהיה בבחינת "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק".**

הברכת שלום ומבורך
הרב אברהם טריקי

קדיש על ספר תורה

הגוי הפולני הזקן ביקש לשעשע קצת את פלוגת החיילים הרוסים ששחררו את פולין מהכיבוש הנאצי. "בואו עמי, אני רוצה להראות לכם דבר מעניין", אמר בקריצת־עין לחיילים.

הוא הוביל אותם לעבר מבנה גדול. מיד בהיכנסם הבחין החייל היהודי בשרידי המזוזה, שנעקרה מהמשקוף וידע כי זה היה בית של יהודים. כשנכנסו פנימה הבין אשר כי לא מדובר בסתם בית של יהודים, אלא בבית־כנסת. המקום נראה הרוס לגמרי, אבל לא היה אפשר שלא להבחין בארון־הקודש הפתוח והריק. הדבר שביקש הזקן להראות לחיילים העביר צמרמורת עזה בכל גופו: על קירות בית־הכנסת נפרסו כמו 'טפטים' — גווילי ספר־התורה המחוללים. הידיעות הוצמדו לקירות במסמרים. החיילים הקוזקים חייכו, ואילו הוא נזקק לכל כוחות הנפש שבקרבו כדי לכבוש את רגשותיו.

אשר אצ'ילדייב נולד (בשנת תרע"ז) בעיר מרגלן שבבוכרה. בהיותו כבן שנתיים רצחו מוסלמים את אביו. בגיל תשע נפטרה גם אימו והוא נותר בודד בעולם. הוא נשלח לבית־יתומים. שם עברו עליו שנים לא־קלות, בחברת ילדים עזים ומרי־נפש. על־אף כל זאת זכר אשר כל העת כי יהודי הוא ושמר על התנהגות אנושית ומוסרית.

כשהתבגר למד באוניברסיטה בסמרקנד והקים בית עם צעירה יהודייה, בת למשפחה שפיארו אותה גם רבנים. הקשר עם משפחת אשתו יצק תוכן ממשי לידיעה כי הוא יהודי. אט־אט קנה מושגים יסודיים ביהדות, למד להתפלל ולברך על המזון וכיוצא בזה.

לאחר שנולדו לו ולרעייתו שני ילדים, פרצה מלחמת־העולם השנייה. אשר גויס לצבא האדום. הוא צורף לחיל־הפרשים של הקוזקים, שהיו ידועים באכזריותם ושמעולם לא הסתירו את שנאתם ליהודים. בכל־זאת היה אשר גאה ביהדותו, גם לפני חבריו ליחידה. הוא השתתף בקרב הקשה על סטלינגרד, שבו נחלו הגרמנים תבוסה. לאחר שנסוגו הגרמנים לארצם, המשיכו אשר וחבריו בדרכם והגיעו לעיירה קטנה בפולין. שם פנה אליהם הזקן הגוי והזמינם לראות את בית־הכנסת המחולל.

בצאתם מהמקום פנה אשר לחבריו הטוב ביותר וביקשו להכין לקראת הלילה שני אתי חפירה.

זה היה ליל ירח קר. אשר וחבריו דהרו על סוסיהם לעבר מקום בית־הכנסת. בשקט נכנסו פנימה והסירו מעל הקירות את גווילי־הקודש. הם גללו אותם והסתירום תחת מעיליהם הארוכים, שהיו מהודקים סביב הצוואר וארוכים דיים לכסות את הרוכב ואת גב הסוס גם יחד.

משם המשיכו השניים לבית־הקברות היהודי של העיירה. הירח המלא האיר להם את חשכת הליל. גם הפעם נכון לאשר זעזוע לא־קטן, בראותו מצבות רבות שנותצו ומצבות אחרות שנעקרו ושימשו לסלילת שבילים. לאחר שאיתרו חלקת אדמה ריקה, חפרו אשר וחבריו בור באדמה וטמנו בו את הגווילים המחוללים.

אשר — שידיעותיו ביהדות היו מועטות ביותר — לא היה בטוח אם המעשה שהוא עושה נכון על־פי ההלכה. הוא חשש כי בקבורת הגווילים יש גם־כן משום חילולם. בשפה פשוטה ותמימה פנה אל הקב"ה ואמר: "אלוקיי, אינני יודע אם המעשה שעשיתי רצוי או אסור, אבל לא יכולתי לראות בביזיון הגווילים על קירות בית־הכנסת".

כעבור רגע נזכר כי בכל קבורה יהודית אומרים 'קדיש'. הוא זכר את נוסח ה'קדיש' על־פה, אך הוא גם ידע, כי לאמירת 'קדיש' דרושים עשרה יהודים. לאחר הרהור קל נשא את שתי כפות ידיו באוויר, בחושבו כי עשר אצבעותיו ישלימו את המניין. וכך, בעמדו מול התל הקטן שכיסה את הגווילים הקדושים, אמר אשר 'קדיש'. לאחר מכן שבו השניים אל חבריהם הקוזקים.

בתום המלחמה קיבל אשר אות גבורה מיוחד, על אומץ־לב במהלך לחימתו ועל שהציל את חיי מפקדו הפצוע, כשגרר אותו על גבו, בשלג, לאורך כמה קילומטרים. הוא הגיע עם יחידתו עד ברלין ושם השתחרר מהצבא. לאחר מכן חזר למשפחתו בסמרקנד.

קבורת הגווילים הוסיפה להציק לאשר, שלא היה בטוח אם נהג בהם כשורה. בסמרקנד התגורר חכם ידידיה קייקוב. יום אחד החליט אשר לשטוח לפני החכם את לבטיו המייסרים את נפשו. חכם קייקוב התרגש מאוד מסיפורו של אשר ואמר לו: "במלחמה זכית למדליה על אומץ־ליבך, אולם בזכות המעשה הגדול שעשית עם גווילי התורה המחוללים זכית למתנה גדולה הרבה יותר — מתנת החיים". הניח החכם את ידיו על ראשו של אשר ובירכו. בשנת תשל"ט עלה אשר אצ'ילדייב עם אשתו וילדיו לארץ. הוא זכה לראות מילדיו גם נכדים ונינים. בכל פעם שסיפר לצאצאיו את המעשה בגווילי התורה היה בוכה מהתרגשות.

לעילוי נשמת
הרב **יוסף שלמה טריקי** זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית **רחל טריקי** ע"ה
בת סימי ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.

אורות עונג שבת

לא נתגלה טעמה של פרה אדומה

'זאת חוקת התורה' פירש **רש"י** להלן בפסוק כ"ב בשם רבי משה הדרשן הטעם של מצוות פרה אדומה היא שבאה לכפר על חטא העגל. כתב **במדרש** אמר הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אדומה ולא לאחרים ומצווה זו להם היא חוקה. צריך להבין למה רק למשה רבינו ע"ה התגלה טעמה של מצוות פרה אדומה ולא לכל בני ישראל, מבאר **ה'בן לאשרי'** מפני שאם יתגלה לבני ישראל שבאה לכפר על חטא העגל יכול להיות מזה קלקול שיהיה נקל ליצר הרע לשוב ולהחטיאם עוד פעם, שיסית לחטוא שוב שיאמר אחטא ואשוב, לכן גילה הקב"ה רק למשה שממנו כבר נעקר יצר הרע לגמרי, במתן תורה כדאיתא **במסכת אבות** אמר רבי יהושע בן לוי 'חרות על הלוחות' אל תקרא חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. שיוצא לחירות אמיתית מהיצר הרע. ולפי זה יתבאר מה שכתב **רש"י** לפיכך כתב את מצווה זו חוקה ללא טעם לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, כלומר שבגלל השטן שהוא היצר הרע לא נאמר טעם מצווה זו לישראל, שלא יתגבר עליהם היצר הרע להחטיאם שוב כנ"ל.

ליתן פיתחון פה לבעלי תשובה

'זאת חוקת התורה' כתב **רש"י** בשם רבי משה הדרשן שטעם מצוות פרה אדומה היא לכפר על חטא העגל. כתב **במדרש** אמר הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אדומה ולא לאחרים ומצווה זו להם היא חוקה. צריך להבין למה רק למשה רבינו ע"ה התגלה טעמה של מצוות פרה אדומה, ולא לכל בני ישראל. מבאר **ה'ברכה משולשת'** על פי דאיתא **במסכת עבודה זרה** אמר רבי יהושע בן לוי לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה של חטא העגל, אלא כל מה שעשוהו רק כדי ליתן פיתחון פה לבעלי תשובה ולהורות דרך תשובה לרבים. ולפי זה אם כן יובן שלבני ישראל אי אפשר שיתגלה טעמה של פרה אדומה שבאה לכפר על חטא העגל, כי אינם צריכים כלל לכפרה זו, שהרי לא היו ראוים לאותו מעשה וכאילו לא חטאו כלל בחטא העגל, מה שאין כן לפי דעתו של משה שאמר להקב"ה על חטא העגל 'אנא חטא העם הזה חטאה גדולה' בשבילו כן צריך שיהיה כפרה לבני ישראל על חטא העגל, ולכן רק למשה התגלה טעמה של פרה אדומה שמכפרת על חטא העגל.

* עלון לכבוד השבת מוגש לזכות
077-9155552 עמ"ל